

JAARVERSLAG 2009

Examencommissie BSc&MSc opleidingen
Rotterdam School of Management
Erasmus University

Inhoudsopgave

1. Voorwoord	3
2. De Examencommissie BSc & MSc-opleidingen	5
2.1 Takenpakket	5
2.2 Samenstelling en werkwijze	5
2.3 Missie en visie	5
2.4 Secretariaat	5
2.5 Output van de Examencommissie	5
3. Uitoefening van de taken in 2009	7
3.1 De Examencommissie als toezichthouder	7
a. Het uitreiken van getuigschriften	7
b. Het aanwijzen van examinatoren	7
c. Kwaliteitsbewaking van tentamens en examens: het integraal toetsbeleid	8
– Toezicht masterscripties	8
– Toezicht samenstelling afstudeercommissies	10
– Het Onderwijservicepunt	10
– De Tentamenmonitor	11
– Toezicht course manuals	11
d. Fraudemaatregelen	12
e. Toezicht op uitvoering van de examenregels	12
f. Geschillenbeslechting	13
3.2 Regelgeving: de regels en richtlijnen en advisering over de OER	14
3.3 Besluiten in individuele gevallen	14
a. Vrijstellingen	14
b. Extra tentamenkansen	15
c. M1-5 verklaringen	15
d. Bindend studieadvies	15
3.4 Toelatingsbesluiten	16
a. Toelating tot de premasterprogramma's	16
b. Toelating tot de masteropleidingen	16
c. De gastregeling	17
4. Vooruitblik	18
5. Bijlagen	18
Bijlage A. Takenpakket van de Examencommissie	19
Bijlage B. Studentenaantallen per opleiding 2007, 2008 en 2009	20
Bijlage C. Verslag advisering decaan inzake tuition fee waivers	21

© Examencommissie BSc&MSc opleidingen,
Rotterdam School of Management, Erasmus University,
Rotterdam, maart 2010

Editor

mw.mr. C.M. Dirks – van den Broek
Secretaris van de Examencommissie BSc&MSc opleidingen
Rotterdam School of Management
Erasmus University
Burg. Oudlaan 50, kamer T5-41
Postbus 1738
3000 DR Rotterdam
tel.: 010-4081895/2743
e-mail: EC@rsm.nl

1. Voorwoord

Voor u ligt het vierde jaarverslag van de Examencommissie. In het jaarverslag legt de commissie verantwoording af over de invulling en uitvoering van haar takenpakket. In het wetsontwerp 'Versterking besturing' van 18 december 2008¹ wordt de Examencommissie ook wettelijk verplicht een jaarverslag te overleggen aan de decaan. Het is de verwachting dat de wetswijziging in werking gaat treden per 1 september 2010.

Docenten en studenten kennen de Examencommissie nog vooral in de rol van het orgaan dat vrijstellingen of extra tentamenkansen aan studenten verleent. Het takenpakket van de commissie is echter veel breder. Minder bekend is bijvoorbeeld dat de kerntaak van de Examencommissie is het borgen van de kwaliteit van de tentamens en examens. In het eerder genoemde wetsontwerp 'Versterking besturing' wordt deze taak voor het eerst expliciet vastgelegd².

Een andere kerntaak van de Examencommissie is het op objectieve en deskundige wijze vaststellen of een student voldoet aan de voorwaarden die de onderwijs- en examenregeling stelt ten aanzien van kennis, inzicht en vaardigheden die nodig zijn voor het verkrijgen van een graad³. Kortom, de Examencommissie moet garant staan voor het maatschappelijk vertrouwen in het getuigschrift. In het jaar 2009 heeft de Examencommissie daarom extra aandacht geschonken aan het afstudeertraject door middel van de *excellence check* en *sampled monitoring*. In het verslag leest u onze bevindingen tot nu toe.

Uit het jaarverslag blijkt dat enkele onderwerpen beslist nadere aandacht behoeven: de wijze waarop de tentamenmonitor wordt uitgevoerd, de cum laude toekenningen en de werkwijze en samenstelling van afstudeercommissies.

Het is onze hoop dat het jaarverslag bijdraagt aan begrip van en discussie over wat een examencommissie zoal doet en behoort te doen. De Examencommissie is er niet slechts voor het verlenen van vrijstellingen of het toedelen van extra tentamenkansen. De Examencommissie wil af van het imago 'er vooral voor de studenten te zijn' omdat dit strijdig is met haar objectieve toezichthoudende taken.

Dit jaarverslag is als volgt ingedeeld: allereerst wordt stilgestaan bij het takenpakket, de samenstelling, werkwijze, missie en visie van de Examencommissie. Vervolgens wordt verslag gedaan van de uitvoering van de kerntaken in het kalenderjaar 2009. Het jaarverslag eindigt met een *preview* van nieuw uitgezette bakens.

Ik nodig u uit kennis te nemen van dit jaarverslag. Mocht u vragen of suggesties hebben over of naar aanleiding van het verslag dan vernemen wij die graag via ec@rsm.nl.

Met vriendelijke groet,

prof.dr.ing. Teun W. Hardjono
Voorzitter

Maart 2010

---

¹ Kamerstuk 2008-2009, 31821, Tweede Kamer. Voorstel van wijziging van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek en enige andere wetten onder meer in verband met de verbetering van het bestuur bij de instellingen voor hoger onderwijs, de collegegeldsystematiek en de rechtspositie van studenten (versterking besturing). Het wetsontwerp is inmiddels op 2 februari 2010 door de Eerste Kamer aangenomen.

² Zie artikel 7.12 b, lid 1 sub a van de wetswijziging Versterking besturing.

³ Zie artikel 7.12, lid 2 van de wetswijziging Versterking besturing.

leden	portefeuille
prof.dr.ing. T.W. Hardjono (voorzitter)	Getuigschriften van alle opleidingen, bewijzen van toelating, bindend studieadvies BScIBA
prof.dr. P.P.M.A.R. Heugens	MPhil, <i>excellence check</i> alle opleidingen
dr. R. Kuik	MScBA inclusief het General Management programma, <i>sampled monitoring</i> , master electives, internships
dr. J. van Rekom	BScBA cursusjaar 2 en 3, bachelor minors, tentamenmonitor, fraude
ir. A.J. Roodink	PTO
drs. W.M.J. Schauten	BScBA cursusjaar 1, toelating premasteropleidingen, bindend studieadvies BScBA, fraude
vacature	BScIBA

Secretariaat	taak
mr. C.M. Dirks-van den Broek (0,6 fte)	Secretaris en hoofd van de afdeling
mr. I.M. van Essen (0,8 fte)	Adjunct secretaris ihb Alle zaken op het gebied van de BScIBA- en MScIM-opleiding
drs. A.M. Schey (0,4 fte)	Adjunct secretaris ihb Bewijzen van toelating; <i>tuition fee waivers</i> ; EC-vergaderingen; fraudezaken
drs. A.I.S. Accord (1,0 fte)	Secretaresse alle onderwerpen
G.M. den Bakker (0,4 fte)	Secretaresse ihb BA-opleiding; vrijstellingen
drs. I.T.T. Przewoźna (0,7 fte)	Secretaresse ihb IBA-, MPhil- en MScIM-opleiding
drs. A.W.M. Berndszen (1,0 fte)	Afhandeling premastertoelatingen; tentamenmonitor

2. De Examencommissie BSc & MSc-opleidingen

2.1 Takenpakket

De Examencommissie heeft een breed takenpakket op het gebied van tentamens en examens. De taken van Examencommissies zijn gebaseerd op de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (WHW). In bijlage A. staan de taken opgesomd.

De decaan heeft de Examencommissie ingesteld ten behoeve van de door de overheid bekostigde BSc- en MSc-opleidingen van de RSM. In bijlage B. staan de opleidingen waarover de Examencommissie bevoegd is. Tevens staat per opleiding het aantal studenten aangegeven: bijna 7000 studenten.

2.2 Samenstelling en werkwijze

De Examencommissie bestaat uit 7 leden van het wetenschappelijk personeel. De leden zijn benoemd door de decaan. De commissie stelt het beleid en de algemene regels vast in gezamenlijkheid tijdens de maandelijks vergadering. De taken zijn verdeeld in portefeuilles. Als portefeuillehouder is een commissielid verantwoordelijk voor de afhandeling van de dagelijkse gang van zaken van zijn portefeuille.

De portefeuilles zijn ingedeeld primair op basis van de opleidingen. Daarnaast zijn de taken die niet aan een opleiding gebonden zijn zoals het kwaliteitsbeleid en het fraudebeleid aan enkele portefeuilles toegevoegd.

2.3 Missie en visie

De Examencommissie heeft van de wetgever de opdracht gekregen toezicht te houden op toetsing en examinering van de opleidingen. De Examencommissie doet dat in onafhankelijkheid. Kerntaak van de Examencommissie is het verzekeren van het civiel effect van de getuigschriften. De Examencommissie stelt daartoe regels en beleid op⁴. De commissie laat zich daarbij leiden door de volgende kernwaarden: professionaliteit; academische vrijheid; *fair play*; *continuous improvement*. Deze kernwaarden zijn nader toegelicht in de nota 'Integraal toetsbeleid'.

2.4 Secretariaat

De Examencommissie wordt ambtelijk ondersteund door een secretariaat. Het secretariaat bereidt de vergaderingen en de besluitvorming van de commissie voor en voert de besluiten uit. Ook binnen het secretariaat zijn de taken onderling verdeeld, zie eerdergenoemd schema.

Sinds 2008 is de heer drs. A.W.M. Berndsen tijdelijk aan het secretariaat van de Examencommissie toegevoegd met het oog op de afhandeling van de toelating van premasterstudenten en het voorbereiden van de tentamenmonitor.

2.5 Output van de Examencommissie

In de tabel op de volgende bladzijde staat de productie van de Examencommissie over het jaar 2009 en eerdere jaren kort weergegeven. In de paragrafen hierna wordt per taakonderdeel een toelichting gegeven.

---

⁴ Voorbeeld van regels zijn de 'Regels en Richtlijnen'. Het beleid heeft de Examencommissie vastgelegd in de nota 'Integraal toetsbeleid' d.d. 12 februari 2008.

	2006	2007	2008	2009
Aantal vergaderingen				
Plenaire vergaderingen Examencommissie:	10	10	9	9
Voorzittersoverleg:	4	3	3	3
Verstrekte getuigschriften				
BScBA	341	482	429	288
BScIBA	214	180	250	248
MScBA	850	813	902	1022
MScBA Double degree		2	14	7
MScIBA	44	43	26	nvt
MScIM			28	48
PTO	77	82	88	119
drs. bedrijfskunde		80	nvt	nvt
MPhil		10	3	7
Totaal	1526	1692	1740	1739
Examenbevoegdheidsverklaringen				
Totaal			157	143
Fraudezaken				
BScBA	58	40	33	28
BScIBA	74	21	29	16
MScBA	2	2	3	2
PTO			4	3
MScIBA/MScIM	3	0	0	0
MPhil			1	0
Totaal	137	63	70	49
Ingekomen post (*)				
BA (BSc/MSc)	1187	1158	1190	1081
IBA:	872	588	481	335
PTO		32	36	29
MPhil		34	20	18
Totaal	2059	1812	1727	1463
Verstuurde post (*)				
BA	1080	1225	933	766
IBA	886	606	425	337
PTO		33	40	32
MPhil		34	20	18
Totaal	1966	1898	1418	1153
Beroepen				
BA	21	27	17	29
IBA	67	45	34	17
Totaal	88	72	51	46
toegelaten en feitelijk ingeschreven premasterstudenten				
Nederlandstalig	350	147	119	187
Engelstalig	80	60	34	52
Totaal	430	207	153	239
Verstrekte bewijzen van toelating masteropleidingen				
MScBA interne doorstroom bachelorstudenten	650	954	908	503
MScBA instroom premasterstudenten				170
MScBA rechtstreekse instroom externe studenten		144	100	141
MScIBA (IM-CEMS)	50	53	51	23
MScBA GM programme foundation year	40	56	49	63
MScBA GM programme specialization year	nvt	34	34	42
Totaal	740	1241	1142	942

* niet inbegrepen zijn de grootschalige standaardbesluiten zoals bewijzen van toelating voor doorstromers, tussentijdse studieadviezen, bindend studieadviezen e.d. noch e-mails

3. Uitoefening van de taken in 2009

3.1 De Examencommissie als toezichthouder

a. Het uitreiken van getuigschriften

Volgens de wet stelt de examencommissie vast of een student voldoet aan de voorwaarden die de onderwijs- en examenregeling (OER) stelt ten aanzien van de kennis, inzicht en vaardigheden die nodig zijn voor het verkrijgen van de graad bachelor of master⁵. Ten bewijze dat aan de eisen is voldaan wordt het getuigschrift uitgereikt. Bij het getuigschrift wordt een cijferlijst uitgereikt en tevens een diplomasupplement. De voorzitter van de Examencommissie ondertekent deze drie documenten. In 2009 heeft de Examencommissie 1739 getuigschriften uitgereikt: 536 bachelor getuigschriften en 1203 master getuigschriften.

Opvallend is dat het aantal verstrekte *cum laude* getuigschriften sterk verschilt per opleiding, zie onderstaande tabel. Ook de verschillen tussen de *master programmes* van de MScBA-opleiding zijn groot, variërend van 3 % van het aantal getuigschriften bij het *master programme Accounting & Control* tot 30% bij het *master programme Global Business & Stakeholder Management*.

Verstrekte getuigschriften		cum laude	%
BScBA	288	7	2,4
BScIBA	248	18	7,3
MScBA	990	112	11
MScBA/GM	32	13	40
MScBA Double degree	7	2	29
MScIM	48	18	38
PTO	119	6	5
MPhil	7	4	57
Totaal	1739	180	10

Het waarborgen van het civiel effect van het getuigschrift behoort tot de kerntaken van de Examencommissie. De kwaliteitsborging van het examen en daarmee de getuigschriften is nader uitgewerkt in het integraal toetsbeleid. In paragraaf C. wordt hier verder op ingegaan.

b. Het aanwijzen van examinatoren

De Examencommissie wijst de examinatoren aan. In de Regels en Richtlijnen heeft de Examencommissie bepaald dat de leden van de wetenschappelijke staf (hoogleraren en universitaire (hoofd)docenten) examinator zijn voor de door hen verzorgde onderwijseenheden⁶. Andere leden van het wetenschappelijk personeel zoals bijvoorbeeld aio's zijn dus niet 'automatisch' examenbevoegd. Indien een aio of een andere deskundige van buiten de RSM tentamens wil afnemen en beoordelen moet de Examencommissie hem examenbevoegd verklaren. In geval het een aio betreft zal de Examencommissie altijd advies inwinnen bij de betrokken promotor.

In geval een deskundige van buiten de RSM tijdelijk examenbevoegd verklaard wil worden bijvoorbeeld om *eenmalig* zitting te hebben in een afstudeercommissie, dan toetst de Examencommissie of de persoon in kwestie in principe voldoet aan de eisen om als lid van het wetenschappelijk personeel bij de RSM aangesteld te kunnen worden: minimaal is vereist een afgeronde universitaire opleiding en bij voorkeur ook een afgeronde promotie of in ieder geval ervaring in het doen van wetenschappelijk onderzoek.

Indien een deskundige van buiten de RSM tijdelijk onderwijs geeft en tentamens opstelt, afneemt en beoordeelt, dan moet voldaan worden aan de volgende eisen:

⁵ Zie artikel 7.11, tweede lid, WHW

⁶ Zie artikel 1.4 van de R&R van alle opleidingen

- universitair niveau (minimaal drs., master of gelijkwaardig en promotie of anderszins bekend met het doen van wetenschappelijk onderzoek);
- gastvrijheidsovereenkomst of tijdelijke aanstelling bij de RSM;
- incorporatie in een vakgroep voor de duur van de gastvrijheidsovereenkomst/aanstelling.

In 2009 heeft de Examencommissie 160 examenbevoegdheidsverklaringen verstrekt aan totaal 73 personen. Het gaat hierbij om 42 aio's en 31 externe deskundigen. Van de 160 verklaringen zijn er 51 verstrekt aan 9 aio's van de vakgroep *Finance and Investments* voor deelname aan een afstudeercommissie, hetzij als coach hetzij als meezeer.

De externe deskundigen worden meestal eenmalig ingezet als meezeer in een afstudeercommissie. In 5 gevallen heeft een externe deskundige een examenbevoegdheidsverklaring ontvangen voor de duur van 1 jaar. Deze deskundigen kunnen dus bij meer afstudeercommissies aanwezig zijn.

De Examencommissie heeft in haar nota *Integraal toetsbeleid*⁷ expliciet aangegeven dat zij de examenbevoegdheid van een docent kan intrekken bij wijze van uiterste maatregel in geval van gebleken aanhoudend disfunctioneren met betrekking tot het toetsen. Uiteraard zal de Examencommissie hiertoe niet overgaan dan na gesprekken met de betrokken docent en diens leidinggevende en na redelijke mogelijkheden geboden te hebben om het functioneren te verbeteren. De Examencommissie heeft tot op heden nog geen gebruik gemaakt van deze maatregel.

c. Kwaliteitsbewaking van tentamens en examens: het integraal toetsbeleid

Eén van de kerntaken van de Examencommissie is het toezien op de kwaliteit van de tentamens en examens van de opleidingen. In 2008 heeft de Examencommissie de nota *Integraal toetsbeleid* gepubliceerd en verspreid binnen de universiteit. In deze nota heeft de Examencommissie vastgelegd langs welke lijnen zij de kwaliteit van toetsing en examinering wil bevorderen en bewaken.

In 2009 heeft de Examencommissie vooral de nadruk gelegd op het verder ontwikkelen van instrumenten om toezicht te houden op het eindniveau van studenten. De masterscriptie wordt gezien als sluitstuk van de opleiding vandaar dat extra aandacht is besteed aan de masterscriptie.

Toezicht masterscripties

De Examencommissie ziet het afstudeerexamen als hét moment om te controleren of een student voldoet aan het gewenste niveau. Daarom heeft de Examencommissie ervoor gekozen hier extra aandacht aan te besteden. Allereerst is een procedure ontworpen om de afstudeerexamens steekproefsgewijs te controleren of wordt voldaan aan de beschreven leerdoelen en procedureregels: de *sampled monitoring*. Verder heeft de Examencommissie een *excellence check* ingevoerd. Indien een afstudeercommissie de scriptie mogelijk met een 9 wil gaan beoordelen, dient deze scriptie voorgelegd te worden aan de *Council for Distinction Mark*. Een negatieve beoordeling door deze Council heeft als consequentie dat het cijfer niet hoger dan een 8.5 mag zijn. Tenslotte houdt de Examencommissie toezicht op de samenstelling van een afstudeercommissie en op de aanwezigheid tijdens de afstudeersessie.

• *Sampled monitoring*

In overleg met de Opleidingsdirectie heeft de Examencommissie in 2008 besloten af te stappen van een afstudeercommissie met een tweede meezeer en een *dual quality check* in te voeren. De reden om hiervoor te kiezen was tweërlei. Enerzijds was er veel onvrede over het tweede meezeerschap omdat tweede meezeerders zich vaak machteloos voelden als zij het niet eens waren met de coach en de eerste meezeerder waardoor het animo om als tweede meezeerder te fungeren vaak niet groot was. Anderzijds was er onvoldoende zicht op het niveau van de scripties van de verschillende *Master Programmes*. De Examencommissie als getuigschriftuitreikend en toezichthoudend orgaan is in bijzondere mate betrokken bij het afstudeerproces. De scriptie is hét moment om te controleren of de student voldoende niveau heeft bereikt om voor een getuigschrift van de opleiding in aanmerking te kunnen komen. Besloten is dat door of namens de Examencommissie scripties steekproefsgewijs deskundig en objectief gemonitord worden. Doelstelling van het monitoren van de masterscripties is dat het voor de Examencommissie transparant wordt hoe de (docenten in de) opleidingen omgaan

⁷ nota van de Examencommissie d.d. 12 februari 2008

met het beoordelen van scripties teneinde een oordeel te kunnen vormen over de kwaliteit van de Master theses inclusief de verdediging bij de MSc-opleidingen. De Examencommissie is geïnteresseerd in antwoorden op de vragen zoals (a) welke elementen worden er in de discussie/beoordeling betrokken, (b) spoort dat met de als richtlijn geldende beoordelingsmatrix, (c) biedt die matrix houvast bij het oordelen over de kwaliteit van het werk, (d) wat zijn de belangrijkste kwaliteitsdimensies die in beoordelingen worden betrokken?

De Examencommissie streeft ernaar ongeveer 10% van de afstudeerexamens te laten screenen door externe deskundigen. In 2008 en 2009 heeft emeritus hoogleraar prof.dr. H. Oppelland in opdracht van de Examencommissie de *sampled monitoring* uitgevoerd. De heer Oppelland heeft in de periode van juni 2008 tot en met september 2009 115 afstudeerzittingen bijgewoond. De heer Oppelland heeft verslag van zijn bevindingen gedaan. In oktober en november 2009 zijn de bevindingen in de Examencommissie besproken. Naar aanleiding hiervan zijn de volgende actiepunten geformuleerd:

- De samenstelling en werkwijze van de afstudeercommissie roept nog vele vragen op zoals de rol van aio's en externe deskundigen in de afstudeercommissie. In het voorjaar van 2010 zal de Examencommissie dit onderwerp agenderen. Het beoordelingsproces en de rol van de externe observator in de afstudeercommissie komt daarbij ook aan de orde.
- Gebleken is dat de examenzitting niet altijd vlekkeloos verloopt. Het gaat daarbij om zaken als het te woord staan van de examinandus en de gasten, het afsluiten van de ceremonie, de duur van de presentatie e.d. De Examencommissie zal aanwijzingen opstellen met betrekking tot een goed verloop van het afstudeerexamen zowel ten behoeve van de docenten als de studenten.
- De entourage bij het afstuderen laat veel te wensen over. Vooral ook de ICT-support bij het afstuderen is en blijft slecht. IT-support zou constant op de afdeling aanwezig moeten zijn. Het hoofd van de afdeling Studentenadministratie zal aangespoord worden de entourage, catering en ICT-support te verbeteren.
- De inhoud van de thesis laat wel eens te wensen over. Te overwegen is om in de afstudeermanual aandacht te besteden aan probleemstelling, doelstelling en methodiek. Ook structurering, lay-out verdienen extra aandacht.
- Het beoordelingsproces is onvoldoende transparant. Het beoordelingsformulier wordt zelden expliciet gebruikt. Wellicht zou de afstudeercommissie op het afstudeerformulier al een voorlopig afstudeercijfer kunnen vaststellen. De Examencommissie moet hier nog een oordeel over uitspreken.
- Afsproken wordt dat de heer Oppelland nog tot en met september 2010 op deze wijze de examens observeert. Vervolgens worden zowel de excellence check als de sampled monitoring geëvalueerd en zo nodig bijgesteld. Het voorlopig oordeel van de Examencommissie is dat de sampled monitoring en de excellence check het afschaffen van de 2e meezer voldoende compenseren.

- *Excellence check*

Naast de invoering van de *sampled monitoring* heeft de Examencommissie in 2008 besloten dat scripties die waarschijnlijk met een 9.0 of hoger beoordeeld gaan worden vooraf voorgelegd worden aan een **Council for Distinction Mark** om te beoordelen of de scriptie inderdaad dat niveau heeft. Deze procedure is vergelijkbaar met die van het *judicium cum laude* voor een promotie. In deze *Council for Distinction Mark* zitten leden van de wetenschappelijke staf op hoogleraarniveau van de verschillende vakgebieden van de opleiding.

De volgende leden hebben in deze commissie zitting:

- Prof.dr. B.M. Balk (vakgroep 6)
- Prof.dr.ing. F.A.J. van den Bosch (vakgroep 4)
- Prof.dr. F. Hartmann (vakgroep 7)
- Prof.dr. P.P.M.A.R. Heugens, voorzitter (vakgroep 2)
- Prof.dr. A. de Jong (vakgroep 5)
- Prof.dr.ir. H.W.G.M. van Heck (vakgroep 1)
- Prof.dr. R.J.M. van Tulder (vakgroep 8)
- Prof.dr.ir. B. Wierenga (vakgroep 3)

In 2009 zijn **50** scripties door deze commissie beoordeeld. In 7 gevallen is het oordeel negatief uitgevallen. In onderstaande tabellen is het aantal scripties weergegeven dat is voorgedragen voor een *excellence check* per opleiding respectievelijk per vakgroep.

Opleiding	aantal
MScBA	41
A&C	4
BIM	2
ES	1
FI	9
GBSM	0
HRM	2
MC	1
MI	0
MM	9
SCM	2
SM	11
PTO	3
IM-CEMS	5
MPhil	1

vakgroep	aantal
1 Decision and Information Sciences	3
2 Organization and Personnel Management	7
3 Marketing Management	9
4 Strategy and Environment	13
5 Financial Management	12
6 Management of Technology and Innovation	2
7 Accounting and Control	4
8 Business-Society Management	0

Tegen een negatief advies van de *Council for Distinction Mark* kan door de betrokken coach en meeleezer beroep worden aangetekend. De scriptie wordt dan ter heroverweging voorgelegd aan een ander lid van de *Council*. De voorzitter van de *Council* neemt dan opnieuw een besluit, daarbij het nieuwe referentenrapport in overweging nemende. In 2009 is deze procedure eenmaal gevolgd. Wanneer de betrokken docenten zich ook na de tweede lezing niet kunnen vinden in het oordeel van de *Council*, is een finaal beroep mogelijk bij de voorzitter van de examencommissie. Hierop volgt dan een hoorzitting, waaraan de betrokken docenten en de voorzitters van de *Council* en de Examencommissie deelnemen. Naar aanleiding van deze hoorzitting neemt de voorzitter van de Examencommissie dan een besluit van de toelaatbaarheid van de scriptie tot een *distinction mark*. Dit oordeel is definitief. In 2009 is ook deze procedure eenmaal doorlopen.

Bij de invoering van deze nieuwe vorm van kwaliteitscontrole in 2008 is tevens besloten dat het functioneren van de *Council* binnen twee jaar geëvalueerd zou worden op criteria als doelmatigheid, effectiviteit en zorgvuldigheid. Deze beoordeling zal in 2010 plaatsvinden.

Toezicht samenstelling afstudeercommissies

Via de Examenadministratie wordt de Examencommissie op de hoogte gehouden over de samenstelling van de afstudeercommissies en over de opkomst van de leden van afstudeercommissies tijdens de afstudeersessies.

Indien de samenstelling van een afstudeercommissie niet voldoet aan het examenreglement bijvoorbeeld omdat één van de leden niet examenbevoegd blijkt te zijn, dan kan de Examencommissie beoordelen of die examenbevoegdheid alsnog verleend kan worden of dat de persoon in kwestie vervangen moet worden.

Het komt voor dat leden van de afstudeercommissie door overmacht verhinderd zijn om deel te nemen aan het afstudeerexamen. Betrokkene moet in dat geval zelf voor vervanging zorgen of indien dat onmogelijk is diens vakgroep. De Examencommissie controleert of dit daadwerkelijk gebeurt. Bij de 1204 afstudeerexamens van de MSc-opleidingen die de Examencommissie heeft gecontroleerd hebben 70 personen zich laten vervangen door een vakgroeppgenoot.

In totaal zijn er 10 personen die niet aanwezig waren en zich ook niet hebben (kunnen) laten vervangen. In 6 gevallen was de afwezigheid een gevolg van ziekte. In 4 gevallen is de oorzaak onbekend.

Het Onderwijservicepunt

Deskundigheidsbevordering en scholing van het wetenschappelijk personeel met betrekking tot het opstellen van goede toetsen is een wezenlijk onderdeel van kwaliteitsborging van toetsing. Sinds het jaar 2000 kunnen docenten van de faculteit ondersteuning op maat krijgen op het gebied van tentamenconstructie bij het Risbo Instituut van de EUR. Doel is dat docenten hier terecht kunnen met

vragen die zij tegenkomen bij het maken van tentamens, het maken van een scoringsvoorschrift, het bepalen van de cesuur, het evalueren van tentamenvragen, het instrueren van nakijk-assistenten en dergelijke. De docenten krijgen zowel mondeling als schriftelijk feedback van het Risbo. In 2009 is het Onderwijsservicepunt door 13 docenten benaderd. Het aantal docenten dat van de service gebruik maakt loopt terug. Een mogelijke verklaring is dat een aantal docenten inmiddels voldoende kennis heeft opgedaan over het construeren van tentamens en hierdoor geen behoefte meer heeft aan de service. Een andere verklaring is dat de service onvoldoende onder de aandacht is gebracht van docenten.

De Tentamenmonitor

In 2001 heeft de Examencommissie samen met het OECR een tentamenmonitorsysteem opgesteld. Dit monitorsysteem is een tool voor de Examencommissie om informatie over de afgenomen tentamens te krijgen met het oog op de kwaliteitsbewaking. Na elk trimester worden de tentamens doorgelicht, vooralsnog alleen de bachelortentamens. Naast meetbare factoren als rendementen, gemiddelden, cesuurbepaling, betrouwbaarheidsfactoren (bij m.c.-tentamens) worden ook gegevens opgenomen zoals de wijze waarop het cijfer bepaald wordt, hoe het vak getentamineerd wordt en de studentenevaluaties. De Examencommissie gaat terughoudend om met de gegevens van de tentamenmonitor. Op grond van de monitorgegevens kan niet vastgesteld worden of een tentamen aan de maat is of niet. Wél kunnen bepaalde uitkomsten aanleiding geven voor een nader onderzoek. Doorgaans betekent dat in eerste instantie een gesprek met de betreffende examinerator. Een dergelijk gesprek is niet gericht op een beoordeling van de docent maar eerder op informatievervalschaafing ten behoeve van de Examencommissie. Alle examineratoren worden geïnformeerd over de gegevens van hun vak.

In 2008 heeft de Examencommissie gekozen voor een compacte tentamenmonitor met slechts de basisgegevens. De werkwijze is dat de *Quickscan* rechtstreeks naar de portefeuillehouders wordt gestuurd opdat zij meteen tot actie kunnen overgaan indien de scan daartoe aanleiding geeft. De portefeuillehouders moeten achteraf rapporteren. In 2009 heeft de Quickscan niet geleid tot specifieke acties van de Examencommissie.

De Examencommissie heeft als toezichthouder van de tentamens in de maand augustus 2009 veel klachten ontvangen over het vak Financial Accounting BKB0031/BAD06. Het vak wordt in het Engels getentamineerd en het tentamen is voor de opleidingen BA en IBA gelijk. De meeste klachten waren afkomstig van studenten van de BScBA-opleiding. De klachten betroffen vooral de normering en de taal van het tentamen. Naar aanleiding van de klachten heeft de Examencommissie het tentamen doorgelicht en kennisgenomen van de studentenevaluaties en slagingspercentages van de afgelopen jaren. De slagingspercentages van het hertentamen waren laag tot zeer laag. De BA-studenten hadden het tentamen duidelijk slechter gemaakt (slagingspercentage 33,6%) dan de IBA studenten (slagingspercentage 48,3%). Uit de studentenevaluatie is gebleken dat beide groepen studenten het tentamen heel moeilijk vonden. Vervolgens zijn de klachten besproken met de Programmadiirectie en ook met de betrokken docent en vakgroepvoorzitter. Op basis van alle informatie heeft de Examencommissie geen aanleiding gezien om de norm aan te passen. De studenten hadden terecht geklaagd over het feit dat het tentamen in het Engels is afgenomen voor de Nederlandstalige bacheloropleiding. Daarenboven was het ten onrechte verboden een woordenboek te gebruiken bij het tentamen. De Examencommissie was echter van mening dat dit punt niet zodanig zwaarwegend was dat het niet hebben mogen gebruiken van een woordenboek moest leiden tot een bijstelling van de norm of tot een extra herkansing. Ook voor het overige heeft de Examencommissie niet kunnen vaststellen dat er sprake is geweest van een onredelijke tentaminering, normering of van onredelijke feedback. De Examencommissie heeft wel een grote groep studenten conform het staande beleid een extra herkansing voor dit vak toegestaan omdat zij anders onredelijk lang zouden worden vertraagd bij het afronden van hun studie.

Toezicht course manuals

Onderdeel van het integraal toetsbeleid is dat de Examencommissie stelselmatig controleert of de toetsing aansluit op de leerdoelen. In 2009 is een begin gemaakt aan de effectuering van deze controle: alle *course manuals* worden voor publicatie voorgelegd aan de Examencommissie. De commissie screent vervolgens of de tentaminering en leerdoelen op elkaar aansluiten. Daarbij wordt tevens gecontroleerd of de beoordelingsregels in overeenstemming zijn met de examenreglementen.

In het begin was de start nog wat moeizaam omdat de teksten pas op het laatste moment beschikbaar waren maar inmiddels ontvangt de commissie de teksten op een zodanig tijdstip dat bijsturing nog mogelijk is.

d. Fraudemaatregelen

De Examencommissie kan op grond van artikel 7.12, lid 4 van de WHW maatregelen treffen in geval van fraude⁸. In onderstaand grafiek staan de getroffen maatregelen per student over de afgelopen 4 jaar. Er wordt opvallend weinig fraude geconstateerd. Er worden bijvoorbeeld in het M-gebouw jaarlijks 50.000 tentamens afgelegd door RSM-studenten en er zijn in 2009 slecht 24 studenten betrap op fraude. Deze aantallen zijn vergelijkbaar met de andere faculteiten van de Woudestein campus. Wat ook opvalt is dat plagiaat vooral bij twee eerstejaars vakken voorkomt: het BScBA-vak *Inleiding Bedrijfskunde* (12 gevallen van plagiaat bij het adoptieverslag in 2009) en het BScIBA-vak *Skills 3* (5 gevallen in 2009). Vermeldenswaard is verder dat in 2009 een nieuw soort fraude is geconstateerd: Via *YouTube* werd stap voor stap getoond hoe een case uitgevoerd moest worden.

	2006	2007	2008	2009						totaal
	totaal	totaal	totaal	BScBA	BScIBA	MScBA	PTO	MScIM	MPhil	
aantal studenten	137	63	70	27	16	3	3	0	0	49
<i>soort toets</i>										
groepswerkstuk	34	8	18	13						13
individueel werkstuk	20	24	28		7	1	3			11
schriftelijk tentamen	80	31	24	14	8	2				24
scriptie	3	0	0		1					1
<i>soort fraude</i>										
plagiaat	54	32	45	13	6	1	3			23
spieken	16	18	5	1		1				2
mobiel	64	8	17	6	7					13
grafische rekenmachine	3	5	0	7	1	1				9
anders			3		2					2
<i>maatregel</i>										
geen	9	2	6	2						2
berisping	65	19	25	7	10	1				18
cijfer ongeldig	14	38	7							
cijfer ongeldig, uitsluiting 1 jaar	48	7	32	18	6	2	3			29
nog in behandeling	0	1	0							

Een afvaardiging van de Examencommissie heeft op 26 november het Nationale Examencongres over fraude bijgewoond van de Nederlandse Vereniging voor Examens(NVE). Tijdens het congres kwamen verschillende vormen van fraude aan de orde (fraude op het gebied van examens, diploma's en identiteit) en werd aandacht besteed aan het opsporen van fraude middels bijvoorbeeld statistische technieken, preventie van fraude door bijvoorbeeld het beveiligen van diploma's en mogelijkheden van het controleren van identiteitsbewijzen op echtheidskenmerken.

e. Toezicht op uitvoering van de examenregels

De Examencommissie heeft de taak erop toe te zien dat de examenregels goed worden uitgevoerd en indien nodig afwijking van de regels toe te staan op basis van de hardheidsclausule.

Door middel van de screening van de course manuals wordt toezicht gehouden op de nadere uitvoering van de examenregels. Daarnaast kan de Examencommissie op verzoek van een docent of een student soms afwijking van de regels toestaan. Zo wordt bijvoorbeeld de hardheidsclausule soms toegepast indien een student wil doorstromen naar de masteropleiding echter nog niet aan de

⁸ De examencommissie stelt regels vast met betrekking tot de goede gang van zaken tijdens de tentamens en met betrekking tot de in dat verband te nemen maatregelen. Die maatregelen kunnen inhouden dat in het geval van fraude door een student door de examencommissie, gedurende een door de examencommissie te bepalen termijn van ten hoogste één jaar, aan die student het recht wordt ontnomen een of meer daarbij aan te wijzen tentamens of examens aan de instelling af te leggen.

toelatingsvereisten voldoet maar daarbij onredelijk grote studievertraging ondervindt. Met de invoering van de 'harde knip' zal dit niet vaak meer gebeuren. In paragraaf 4 volgt een overzicht van besluiten van de Examencommissie in individuele gevallen.

f. Geschillenbeslechting

Studenten kunnen in beroep gaan tegen beslissingen van examinatoren en de examencommissie. De procedure is geregeld in de wet, artikel 7.60 e.v. WHW. Een beroep dient binnen 4 weken na het besluit te worden ingesteld bij het College van Beroep voor de Examens van de Erasmus Universiteit (CBE). Deze rechtsgang is een administratief beroep als bedoeld in artikel 1:5 lid 2 van de Algemene wet bestuursrecht (Awb). Het CBE beperkt zich tot een rechtmatigheidstoetsing. Er wordt getoetst aan zowel het geschreven⁹ als het ongeschreven recht¹⁰.

Hieronder is een overzicht van de beroepen over de afgelopen drie jaren. Het onderscheid BA/IBA-beroepen stamt uit de tijd dat de secretariaten van de IBA-bachelor en –masteropleidingen enerzijds en die van de BA-opleidingen anderzijds gescheiden waren. Inmiddels is er alleen nog sprake van een zekere werkverdeling op secretarisniveau.

Beroepen	2007		2008		2009	
	BA	IBA	BA	IBA	BA	IBA
onderwerp						
afwijzing toelating BScIBA ¹¹		3				
afwijzing premaster NL	3		4		3	
afwijzing premaster ENG		4		1		2
afwijzing toelating MScBA	9		6		10	
afwijzing toelating MScGM	1		2			
Afwijzing toelating MScIM					2	1
negatief bsa	3	27	3	23	8	11
afwijzing registratie cijfer		8			2	1
afwijzing verkort Research Project		1		10		
plagiaat	2				2	
afwijzing vrijstellingen	6		2			1
afwijzing extra tentamenkans	2	1				1
afwijzing (her)beoordeling	2	1			2	
totaal	27	45	17	34	29	17
afloop beroep						
prematuur					1	
ingetrokken	8	11	4	4	15	6
geschikt	10	19	13	23	10	8
niet-ontvankelijk	5	3			1	1
ongegegrond	4	11		6	2	2
gegrond		1		1		

Het totale aantal beroepen is wederom gedaald. De daling zit vooral bij de IBA-bacheloropleiding waar sprake is van een halvering van het aantal. Deze halvering is voor een groot deel te danken aan een daling van het aantal beroepen tegen een negatief bindend studieadvies. Waarschijnlijk begint de selectie van IBA-bachelorstudenten vruchten af te werpen. De jongste IBA-cohorten doen het sowieso goed. Ook zijn er in 2009 geen beroepen ingesteld tegen de afwijzing toelating Leeronderzoek. Bij de BA-opleidingen is het aantal beroepen juist gestegen. Hier is geen duidelijke oorzaak aanwijsbaar.

⁹ Bijvoorbeeld de WHW, de OER en de in de Awb opgenomen algemene beginselen van behoorlijk bestuur.

¹⁰ Bijvoorbeeld ongeschreven algemene beginselen van behoorlijk bestuur en andere algemene rechtsbeginselen.

¹¹ Deze beroepen worden m.i.v. 2008 behandeld door de selectiecommissie en niet door de examencommissie

3.2 Regelgeving: de regels en richtlijnen en advisering over de OER

De Examencommissie heeft regelgevende bevoegdheid. De commissie kan orderegels stellen en richtlijnen en aanwijzingen geven aan de examinatoren. Dit heeft zijn beslag in de Regels en Richtlijnen waarin onderwerpen zijn geregeld als fraude, zak/slaag-regeling, 'cum laude'-regeling, compensatieregelingen, aanmelding voor tentamens, tentamennabesprekingen, de samenstelling van afstudeercommissies.

Daarnaast adviseert de Examencommissie de decaan ten aanzien van het vaststellen van de Onderwijs- en Examenregeling (OER) voor iedere opleiding. De Examencommissie kan ook zelfstandig voorstellen doen tot wijziging van de Onderwijs en Examenregelingen. De belangrijkste wijziging voor het studiejaar 2009-2010 was die met betrekking tot het herkansen van voldoende in de masteropleidingen. De Faculteitsraad is akkoord gegaan om de regeling zo te wijzigen dat de regel 'het hoogste cijfer telt' wordt gewijzigd in 'het laatste cijfer telt'. Helaas is gebleken dat OSIRIS deze nieuwe regel niet kan uitvoeren. Besloten is daarom deze wijziging aan te houden tot invoering per 1 september 2010, in afwachting van de aanpassing van OSIRIS.

3.3 Besluiten in individuele gevallen

In de Onderwijs- en Examenregelingen (de OER) van de verschillende opleidingen is in diverse artikelen vastgelegd dat de Examencommissie in bepaalde gevallen kan toestaan dat van de regels wordt afgeweken. Het gaat om het verlenen van ontheffing van de OER in individuele gevallen wegens persoonlijke omstandigheden of op grond van de hardheidsclausule (indien een regel in een individueel geval tot een onredelijk gevolg leidt) of om andere specifieke redenen. Enkele voorbeelden zijn: het verlenen van vrijstellingen voor vakken, het verlenen van extra en/of versnelde tentamenkansen, het op een aangepaste wijze afleggen van tentamens wegens een functiestoornis, de aanpassing van de norm van het bindend studieadvies in geval van persoonlijke omstandigheden, het verlenen van doorstroom naar de masteropleiding in geval van persoonlijke omstandigheden of hardheid, en ook het verlenen van toestemming tot het volgen van externe (keuze)vakken, de toelating tot de premasterprogramma's t.b.v. de masteropleiding, de tussentijdse adviezen in het kader van het bindend studieadvies, het vaststellen van een vrij masterprogramma, etc. Het gros van de inkomende en uitgaande post van de Examencommissie heeft hierop betrekking. Hieronder wordt verslag gedaan over de belangrijkste onderwerpen. De toelatingsbeschikkingen worden in het volgende hoofdstuk behandeld bij de uitgifte van de bewijzen van toelating.

a. Vrijstellingen

In de meeste examenregelingen is vastgelegd dat de Examencommissie vrijstellingen kan verlenen op basis van elders verworven kennis en vaardigheden. Echter in de regeling van de premasterprogramma's en de masterregelingen is vastgelegd dat geen vrijstellingen worden verleend. Bij de toelating tot deze programma's van studenten van buiten de RSM wordt al rekening gehouden met een brede aansluitende vooropleiding en daarenboven zijn deze programma's zo kort en specifiek dat het verlenen van vrijstellingen niet voor de hand ligt.

In de bacheloropleidingen worden wel vrijstellingen verleend. De Examencommissie wint altijd eerst advies in van de docent van het vak in kwestie. Veel vrijstellingaanvragen houden verband met het bindend studieadvies: het komt vaak voor dat studenten na een afwijzend advies overstappen naar een gelijkende opleiding. Binnen de EUR gaat het in 2009 om de volgende aantallen overstappers naar de BScBA-opleiding: 5 studenten van de IBA-opleiding, 19 studenten van de Erasmus School of Economics en 7 studenten van andere EUR-opleidingen. In totaal hebben **68** studenten vrijstellingen aangevraagd voor 134 vakken. Hiervan zijn 91 vakvrijstellingen toegekend en 43 afgewezen.

De overstap na een afwijzend bindend studieadvies naar de IBA-bacheloropleiding komt niet vaak voor omdat de kandidaten voor deze opleiding individueel geselecteerd worden. Wel worden vrijstellingen aangevraagd door vooral studenten met een buitenlandse vooropleiding. In totaal hebben **27** IBA-studenten vrijstelling aangevraagd voor in totaal 34 vakken. In 21 gevallen is de aanvraag goedgekeurd in 13 gevallen afgewezen.

b. Extra tentamenkansen

Onder bepaalde omstandigheden kunnen studenten een extra tentamenkans aanvragen met het oog op bijzondere omstandigheden zoals langdurige ziekte maar ook als de hele studie is afgerond op één vak na waardoor het afstuderen ernstig vertraagd dreigt te worden.

In 2009 hebben **86** studenten een verzoek voor een extra kans ingediend: 54 BA- en 32 IBA-studenten. In totaal zijn er 58 verzoeken toegestaan en 28 afgewezen.

Daarenboven heeft de Examencommissie aan 60 studenten (BA en IBA) een extra kans toegekend voor het vak *Financial Accounting* BAD06/BKB0031 omdat anders het afstuderen onredelijk zou worden vertraagd.

c. M1-5 verklaringen

Studenten met tijdelijke of structurele vormen van functiebeperking (bijvoorbeeld dyslexie of diabetes) kunnen voor de duur van deze beperking binnen redelijke grenzen gebruik maken van bijzondere faciliteiten. Deze faciliteiten, waaronder aanpassing van tentamenvoorzieningen, moeten ertoe bijdragen dat studenten met een functiebeperking een gelijke kans op studiesucces hebben. Een belangrijke faciliteit is het doen van tentamens met een half uur extra tentamentijd in een aparte ruimte: lokaal M1-5. In 2009 heeft de Examencommissie **30** nieuwe M1-5 verklaringen verstrekt. In totaal zijn er **140** actieve RSM-studenten die gebruik maken van de M1-5 verklaring.

d. Bindend studieadvies

De Examencommissie speelt een belangrijke rol in het kader van het bindend studieadvies. Vastgelegd is dat de Examencommissie aan alle studenten van het eerste cursusjaar driemaal per jaar een zogenaamd tussentijds advies geeft. Aan het einde van het studiejaar volgt het definitieve advies van de decaan. Dit definitieve advies wordt voorbereid door de Examencommissie in samenwerking met de studieadviseurs. De Examencommissie bepaalt ieder studiejaar welke studenten ontheffing van de norm krijgen op basis van *persoonlijke omstandigheden*. Daartoe worden de individuele dossiers in augustus besproken met de studieadviseurs en studentendecanen. In onderstaand schema staan de behandelde dossiers en genomen beslissingen van de afgelopen drie jaar.

PO-dossiers BSA	2007		2008		2009	
	BA	IBA	BA	IBA	BA	IBA
ouderejaars cohorten						
Dossiers	46	46	72	61	51	35
Ontheffing door PO*	32	26	55	41	30	18
Afwijzend Bsa	14	20	17	20	21	17
Eerstejaars cohort						
Dossiers	95	60	74	39	87	32
Ontheffing wegens PO*	59	39	38	16	44	16
Afwijzend BSA	36	21	36	20	43	16
onbekend				3		

* inclusief ontheffing wegens FFA in 2008

3.4 Toelatingsbesluiten

a. Toelating tot de premasterprogramma's

De RSM kent al vele jaren een zij-instroom van hbo-studenten. Het gaat daarbij om een groep studenten met een vierjarige hbo-opleiding die verwant is aan de RSM bedrijfskunde-opleiding. Deze groep studenten kan na het doorlopen van een eenjarig schakelprogramma in de masteropleiding MScBA instromen. Sinds de invoering van de zogenaamde bachelor-master-structuur wordt deze zij-instroom voor de faculteit niet meer gefinancierd. De RSM acht de specifieke hbo-instroom echter een waardevolle aanvulling op de studentenpopulatie en wil daarom een schakelprogramma blijven aanbieden voor de groep studenten die hier het best blijkt te presteren.

Met ingang van het studiejaar 2007-2008 was een nieuw hbo-premasterprogramma vastgesteld met een Nederlandstalige en een Engelstalige variant. Nieuw was hierbij dat van de toelaatbare opleidingen de opleidingen met slecht presterende studenten zijn geschrapt en dat als extra eis werd gesteld een gemiddeld eindcijfer van 7.0 of hoger. In 2008 was al gebleken dat deze formule goed heeft gewerkt. Het cohort premasterstudenten 2008-2009 heeft het ook weer heel goed gedaan: van de Nederlandstalige variant heeft 60% het hele programma na 1 jaar afgerond en van de Engelstalige variant heeft 40% het programma helemaal afgerond. Van de premasterprogramma's mogen er respectievelijk 67% en 60% na 1 jaar doorstromen naar de MScBA-opleiding. Op basis van de cijfers wordt verwacht dat slechts een enkele student het premasterprogramma niet in 2 jaar tijd zal afronden.

In 2009 hebben zich beduidend meer studenten aangemeld voor het Nederlandstalige premasterprogramma. Hieronder een overzicht van de aanmeldingen en toelatingen in de afgelopen drie jaar.

Totaaloverzicht hbo-premaster	2007		2008		2009	
	NL	ENG	NL	ENG	NL	ENG
aanmeldingen	260	160	208	112	271	124
afwijzingen	77	74	52	47	42	34
terugtrekkingen	36	26	37	31	40	38
Feitelijk ingeschreven	147	60	119	34	189	52

Voor het nieuwe cohort 2009-2010 van het Nederlandstalige premasterprogramma valt op dat het aantal hbo-studenten met een vooropleiding Commerciële Economie bijna is verdrievoudigd: van 24 naar 67 studenten. Een andere vooropleiding met veel studenten is Technische Bedrijfskunde: 31 studenten. Opvallend veel studenten van het nieuwe cohort komen van de Hogeschool Rotterdam: 81. In het vorige cohort waren 41 studenten afkomstig van de Hogeschool Rotterdam.

In het Engelstalige premasterprogramma zijn 30 studenten afkomstig van een IBMS-opleiding. Hiervan zijn 15 afkomstig van de Hogeschool Rotterdam.

b. Toelating tot de masteropleidingen

De voorzitter van de Examencommissie is door de decaan gemandateerd tot het verlenen van *bewijzen van toelating* tot de masteropleidingen. Studenten van de BSc(I)BA-opleidingen, de premasterstudenten en de studenten van het General Management programma die aan de doorstroomnormen voldoen ontvangen op verzoek een bewijs van toelating tot de aansluitende masteropleiding. Tweemaal per jaar is er gelegenheid om een verzoek in te dienen: in de periode mei/juni voor de start per 1 september en in december/januari voor de start per 1 februari. Deze interne groep studenten worden door het secretariaat van de Examencommissie afgehandeld.

Voor de interne masterinstroom per februari 2009 hebben zich 55 studenten aangemeld. Van deze studenten hebben er 31 een Bewijs van Toelating ontvangen, 7 kregen een afwijzing en 17 een afwijzing met de suggestie zich voor (een van) de 'gastregelingen' van de Master Electives aan te melden (zie volgende paragraaf).

Voor de interne masterinstroom per september 2009 meldden zich in totaal 815 studenten aan. Van dit aantal ontvingen 684 studenten een Bewijs van Toelating waaronder 42 studenten van het General

Management programma die hun specialisatiejaar in mochten. In totaal 131 studenten ontvingen een afwijzing.

Bij de mastertoelating per september 2009 ontving de Examencommissie 86 verzoeken om op basis van hardheid of persoonlijke omstandigheden van de bestaande regels af te wijken. In 73 gevallen is zij hiermee akkoord gegaan, waarvan 60 onder diverse 'voorbehouden' (geen extra tentamenkansen, uitsluiting deelname Master Electives blok 3 of 4, verplichte cursus Engels bij EUR-Talencentrum). Deze maatwerkgevallen zorgden voor een grote piekbelasting voor de Examencommissie gedurende de laatste twee weken van augustus.

De toelatingsverzoeken van zij-instromers¹² worden door het Admissions Office van de RSM afgehandeld onder de verantwoordelijkheid van de voorzitter van de Examencommissie. Anders dan de interne studenten, kunnen de zij-instromers alleen per 1 september de masteropleidingen instromen. In 2009 kregen 227 studenten van buiten de faculteit *rechtstreeks* toegang tot de masteropleidingen. Van dat aantal kregen 141 studenten een bewijs van toelating op basis van enerzijds hun vooropleiding die gelijkwaardig moet zijn aan het eindniveau van de bacheloropleidingen van de faculteit en anderzijds de scores van hun GMAT- en TOEFL-scores. Verder zijn er 63 studenten toegelaten tot het *foundation year* van het tweejarige programma *General Management* en 23 studenten tot de anderhalfjarige opleiding IM-CEMS.

c. De gastregeling

Naast deze officiële Mastertoelating was er ook een **gastregeling** van kracht: de Examencommissie beslist welke studenten als 'gaststudent' aan een Master Elective mogen deelnemen, zonder dat ze zijn toegelaten tot de MScBA. Het belangrijkste doel hiervan is het tegengaan van een te grote periode zonder studieaanbod voor studenten die *nét-niet* aan de mastertoelatingseisen per februari voldoen, maar wel in staat worden geacht om deel te nemen aan een keuzevak (master elective). Dit in tegenstelling tot de mastertoelating per september waarbij het gaat om deelname aan de core courses. De core courses vereisen een grotere voorkennis, om de voortgang in de groep niet te frustreren. Belangrijk punt bij de gastregeling is dat het om deelname aan master electives gaat waar nog 'plaats over' is. De reguliere masterstudenten hebben altijd voorrang. Daarnaast speelt ook mee dat er in april geen instroommoment voor blok 4 bestaat, omdat er tussen het einde van het bachelor-trimester-2 en het begin van de master elective blok 4 onvoldoende tijd is om de trimester-2 tentamens na te kijken. Hierbij wordt opgemerkt dat de deelnamevereisten in 2009 al strenger waren dan in de vijf jaren daarvoor (maximaal 2 vakken open i.p.v. 3).

1. Evaluatie van de deelname van de 27 studenten aan de gastregeling blok 3-2009 leert dat er 11 studenten per september 2009 toch *niet* aan de mastertoelatingseisen voldeden, maar wel hun master electives gehaald hadden, dus waarschijnlijk de verkeerde prioriteiten hadden gesteld;
2. Evaluatie van de deelname van de 30 studenten aan de gastregeling blok 4-2009 leert dat er 4 niet voldeden aan de mastertoelatingseisen per september 2009. Er waren in deze groep maar 11 studenten die er in geslaagd zijn *beide* openstaande bachelorvakken te halen. M.a.w. ook hier is mogelijkwerwijs *tóch* sprake geweest van verkeerde prioriteitsstelling. Opmerkelijk is dat het hierbij in de meeste gevallen ging om het niet behalen van het derdejaars vak Financial Accounting.

Op basis van het bovenstaande kan geconcludeerd worden dat het in de aanloop naar de invoering van de 'harde knip' een goed besluit is geweest dat de 'gastregelingen' per september 2009 zijn afgeschaft. De gastregelingen zijn in februari 2004 ingevoerd t.b.v. HBO-schakelstudenten en werden later van kracht voor *alle* studenten (BA en IBA).

---

¹² Met *zij-instromers* wordt hier bedoeld studenten die rechtstreeks tot de master instromen van buiten de RSM, dus in dit geval niet de premasterstudenten en studenten van het *concentration year* van het General Management programma.

4. Vooruitblik

Onbekend maakt onbemind. De Examencommissie kan haar taken niet goed uitvoeren indien de facultaire gemeenschap niet goed op de hoogte is van de taken en bevoegdheden van de commissie. Waarom zouden docenten en studenten zich houden aan de regels en aanwijzingen van een commissie die niet zichtbaar is. Wie trekt zich iets aan van regels als er geen consequenties aan zijn verbonden?

Het is voor de Examencommissie van wezenlijk belang dat het werk van de commissie zichtbaar wordt zowel intern als extern. Het verspreiden van jaarverslagen kan daarbij helpen. In 2009 is een start gemaakt met het versturen van Nieuwsbrieven – de E-topics – naar de wetenschappelijke staf, niet alleen om docenten op de hoogte te houden van actuele aangelegenheden maar toch ook vooral ten behoeve van de *exposure*. Ook is de Examencommissie in 2009 lid geworden van de Nederlandse Vereniging voor Examens en heeft een door deze organisatie georganiseerd symposium over fraude bezocht.

Het is het voornemen van de Examencommissie om in 2010 nog meer nadruk te leggen op interne *exposure*. Niet alleen door het verspreiden van het jaarverslag, het versturen van meer *E-topics* maar vooral ook door het organiseren van kleinschalige symposia waarbij het debat met docenten en studenten wordt opgezocht.

In 2010 zal vooral het contact met de docenten versterkt worden. Gedacht wordt aan een andere, meer betrokken manier van monitoren van de tentamens waarbij professionalisering en *continuous improvement* voorop staan. Ook het geven van een handreiking van de Examencommissie aan docenten zoals een Toetshandleiding kan in dit kader worden begrepen en staat daarom bovenaan de prioriteitenlijst.

Ten slotte is vanuit het overleg van de voorzitters van de examencommissies van de EUR voorgesteld om een protocol voor professioneel gedrag voor studenten op te stellen. Naar het voorbeeld van de Faculteit der Geneeskunde zal de Examencommissie onderzoeken of een dergelijk protocol ook voor Bedrijfskundige studenten opgesteld kan worden.

5. Bijlagen

Bijlage A. Takenpakket van de Examencommissie

Het takenpakket van de Examencommissie bestaat uit de volgende onderdelen:

1. *Een algemeen toezienende verantwoordelijkheid ten behoeve van het afnemen van de examens.* Deze toezichthoudende taak komt onder meer tot uiting in de volgende wettelijke bevoegdheden:
  - A. het uitreiken van getuigschriften;
  - B. het aanwijzen van examinatoren;
  - C. het bewaken van de kwaliteit van de tentamens en examens;
  - D. het treffen van maatregelen in geval van fraude;
  - E. toezicht houden op juiste toepassing van de examenregelingen, met inachtneming van beginselen als rechtsgelijkheid, rechtszekerheid en rechtmatigheid bij de uitvoering van de regels en redelijkheid en billijkheid in individuele gevallen (toepassen hardheidsclausule);
  - F. optreden als bemiddelende en verwerende partij in geschillen die bij het College van Beroep voor de Examens aanhangig worden gemaakt.
2. *Een bestuurlijke, regelgevende taak met betrekking tot de organisatie en coördinatie van de tentamens.* Hiertoe kan de Examencommissie orderregels stellen en richtlijnen en aanwijzingen geven aan de examinatoren. Dit heeft zijn beslag in de *Regels en Richtlijnen* waarin onderwerpen zijn geregeld als fraude, zak/slaag-regeling, 'cum laude'-regeling, compensatieregelingen, aanmelding voor tentamens, tentamennabesprekingen, de samenstelling van afstudeercommissies.
3. *Taken die nader gedefinieerd zijn in de Onderwijs- en Examenregeling (de OER) die door (of namens) de decaan wordt vastgesteld.* Het gaat hier om het verlenen van ontheffing van de OER in individuele gevallen wegens persoonlijke omstandigheden of op grond van de hardheidsclausule (indien een regel in een individueel geval tot een onredelijk gevolg leidt). Enkele voorbeelden zijn: het verlenen van vrijstellingen voor vakken, de toelating tot de premasterprogramma's t.b.v. de masteropleiding, het verlenen van doorstroom naar de Masteropleiding, de tussentijdse adviezen in het kader van het bindend studieadvies, de aanpassing van de norm van het bindend studieadvies in geval van persoonlijke omstandigheden, het verlenen van extra en/of versnelde tentamenkansen, het vaststellen van een vrij masterprogramma.
4. Bij mandaat van de decaan: *het verlenen van bewijzen van toelating tot de masteropleiding.*
5. *Een adviserende taak met betrekking tot het vaststellen en wijzigen van de OER* krachtens het faculteitsreglement.
6. *Overige taken* zoals een afvaardiging in de selectiecommissies van de PTO, een afvaardiging in de colloquium doctum commissie van de EUR e.d.

Bijlage B. Studentenaantallen per opleiding 2007, 2008 en 2009

Opleiding	2007	2008	2009	CROHO	taal	ects	vorm
BScBA*	2250	2327	2585	50015	Ned.	180	vt
BScIBA*	1160	1209	1249	50952	Eng.	180	vt
MScBA**	1930	2175	2035	60644	Eng.	60	vt
PTO	300	301	273	60644	Ned.	60	dt
MScIm/CEMS	220	155	125	60256	Eng.	90	vt
MScGM	72	103	107	-60644	Eng.	120	vt
MPhil	30	27	21	60313	Eng.	120	vt
Hbo-premaster NL	550	396	274	-	Ned.	65	vt
Hbo-premaster EN	110	96	102	-	Eng.	65	vt
totaal	6622	6789	6771				

Bijlage C. Verslag advisering decaan inzake tuition fee waivers

Sinds september 2005 is het mogelijk om op beperkte schaal voor Engelstalige masteropleidingen waivers te verlenen aan studenten van buiten de Europese Economische Ruimte, de EER: de *waiver* houdt in dat de betreffende student gelijk gesteld wordt aan een student die de nationaliteit bezit van een staat van de EER. De waiver is een verlaging van het collegegeld. De kwaliteitseisen waaraan een student moet voldoen om voor een waiver in aanmerking te komen zijn in de OER vastgelegd. Verder mag niet meer dan 25% van de instroom van de studenten van buiten de EER een waiver krijgen. Deze waivers worden door de decaan verstrekt en tot op heden heeft het secretariaat van de Examencommissie de adviezen en brieven voorbereid.

Vanwege de stijgende instroom van het aantal externe Masterstudenten, de invoering van tijdsvensers voor het afstuderen en de sterke verhoging van het collegegeld voor non-EERstudenten is het aantal verzoeken voor waivers op basis van 'financiële nood' sterk gestegen.

De Examencommissie heeft geen goed zicht op de mogelijkheden die voor deze gevallen bestaan en ook niet op de volumina/aantallen non-EER-studenten. Derhalve is begin 2009 besloten dat deze besluitvorming dichter 'bij de bron' plaats zou moeten vinden en zijn deze taken in september/oktober 2009 volledig overgedragen naar het MScBA-programmamanagement, die zich voor de gevallen van financiële nood en 'persoonlijke omstandigheden' laat adviseren door de studieadviseurs.

Van januari tot en met oktober 2009 werden door de Examencommissie in totaal 17 waiververzoeken behandeld en overgedragen aan het Programma-management.